

Friluftslivsvärden vid kusten – vad är det vi värnar?

FRILUFTSLIV I ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT

Möjlighet till friluftsliv skapar värden

Folkhälsa • Regional utveckling • Attraktiva livsmiljöer • Ekosystemtjänster

Klimatet förändrar förutsättningarna

Olika platser och olika värden för friluftslivet påverkas på olika sätt

Planera för friluftsliv

Skapa långsiktiga
förutsättningar för
tillgängliga och attraktiva
miljöer i nationell, regional
och kommunal planering

Naturbaserade lösningar

Naturbaserade lösningar
kan stärka både
möjligheterna för friluftsliv
och ökad biologisk
mångfald

**Friluftsliv - vistelse
utomhus i natur- och
kulturlandskap för
välbefinnande och
naturupplevelse utan
krav på tävling**

parker och grönområden ska tillgodoses

lek

utevistelse

**tätortsnära natur för
friluftsliv**

**Ekosystem-
tjänster**

**natur- och
kulturupplevelser**

motion

god livsmiljö

Friluftsliv är viktigt för många

- 9 av 10 svenskar ägnar sig åt friluftsliv,
- 3 av 4 anser att friluftsliv är viktigt för deras hälsa och välbefinnande.
- 7 av 10 anger att friluftsliv gör livet mer meningsfullt

Källa: Friluftsbarometern 2025.
<https://svensktfriluftsliv.se/fakta/friluftsbarometern/> (Novus 2025)

Friluftslivstrender 2026

- Friluftsliv för alla
- Friluftsliv för psykisk och fysisk hälsa
- Vikten av vardagsnära natur lyfts fram
- Upplevelsevärden i fokus (framför aktiviteter)
- Naturförståelse och naturkänsla som ger förståelse för biologisk mångfald och behov av klimatåtgärder
- Förra regeringen flerårig satsning på leder med fokus på vandring
- Naturturismens trender: hälsa, engagemang, ge tillbaka till naturen, "coolcation", ...
- Friluftsliv som en del i beredskap

Friluftsliv 2050?

Friluftsliv och tillgång till natur för friluftsliv bidrar till...

- hälsa, fysisk och mental
- folkhälsa
- ökad naturkänsla som kan bidra till engagemang och naturförståelse ex. minskad klimatpåverkan, ökad biologisk mångfald,
- regional utveckling
- beredskap

Friluftspolitiken – 10 mål

Det övergripande målet är - **stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund**

1

Tillgänglig natur
för alla

2

Engagemang och
samverkan

3

Allemansrätten

4

Tillgång till natur
för friluftsliv

5

Attraktiv
tätortsnära natur

6

Hållbar regional
tillväxt,
landsbygdutv.

7

Skyddade
områden som
resurs för friluftsliv

8

Friluftsliv
i skolan

9

Friluftsliv för god
folkhälsa

10

God kunskap om
friluftslivet

Riksintresseanspråk för Friluftsliv, 3 kap. 6 § MB

Områden som NV och HaV bedömer är av riksintresse för friluftsliv –
tillämpas i planering och prövning

Kriterier

A. Område med **särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser och/eller friluftslivsaktiviteter** i natur- och/eller kulturlandskap.

B. Område som i huvudsak är **tillgängligt** enligt allemansrätten

C. - Område med värden som är, eller har potential att bli, **attraktiva för många besökare** från en stor del av landet eller utlandet, samt har **få motsvarigheter**.

Eller

- Område med särskild stor betydelse för människor i en region genom att det kan **besökas ofta och av många**

Värden och kvaliteter för friluftsliv

- Utmärkande landskap eller områden med stark särprägel för en viss region
- Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Kulturmiljövärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Geologiska förutsättningar som särskilt bidrar till upplevelsevärden
- Orördhet och stillhet, frånvaro av exploateringar i landskapet
- Inget eller låg grad av artificiellt ljus
- Tysta områden eller områden med god ljudkvalitet där framför allt naturens ljud hörs
- Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över landskap och vatten utan exploatering, fri horisont
- Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över (alla typer av) landskap och vatten
- Omväxling och variation i landskapet
- Förekomst av sammanhängande regionala gröna stråk
- Område med omfattande eller särskilda anordningar för friluftsliv för tillgänglighet och för berikande upplevelser
- Särskilt goda naturgivna eller fysiska förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter
- Möjlighet till övernattning i eller i anslutning till området
- God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik)

Aktualisering

AKTUALITETSPRÖVNING OCH
NATIONELLT URVAL

2026

2027

2028

2029

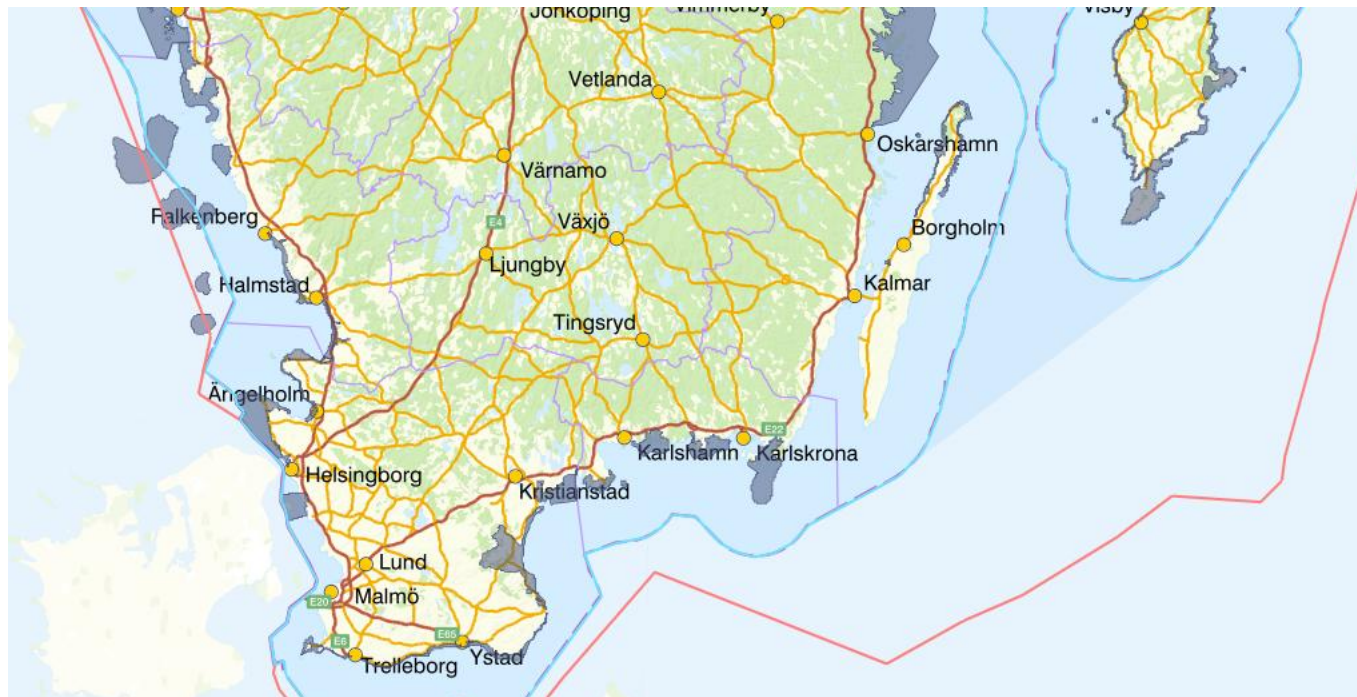
Kust och hav (71)
Våtmarker (8)
Skog nära tätort (21)
Öppet landskap (9)

Fjäll (20)
Skog med låg grad
av exploatering
(55)

Stora sjöar (22)
Vattendrag (40)
Älvar och älvdalar
(31)

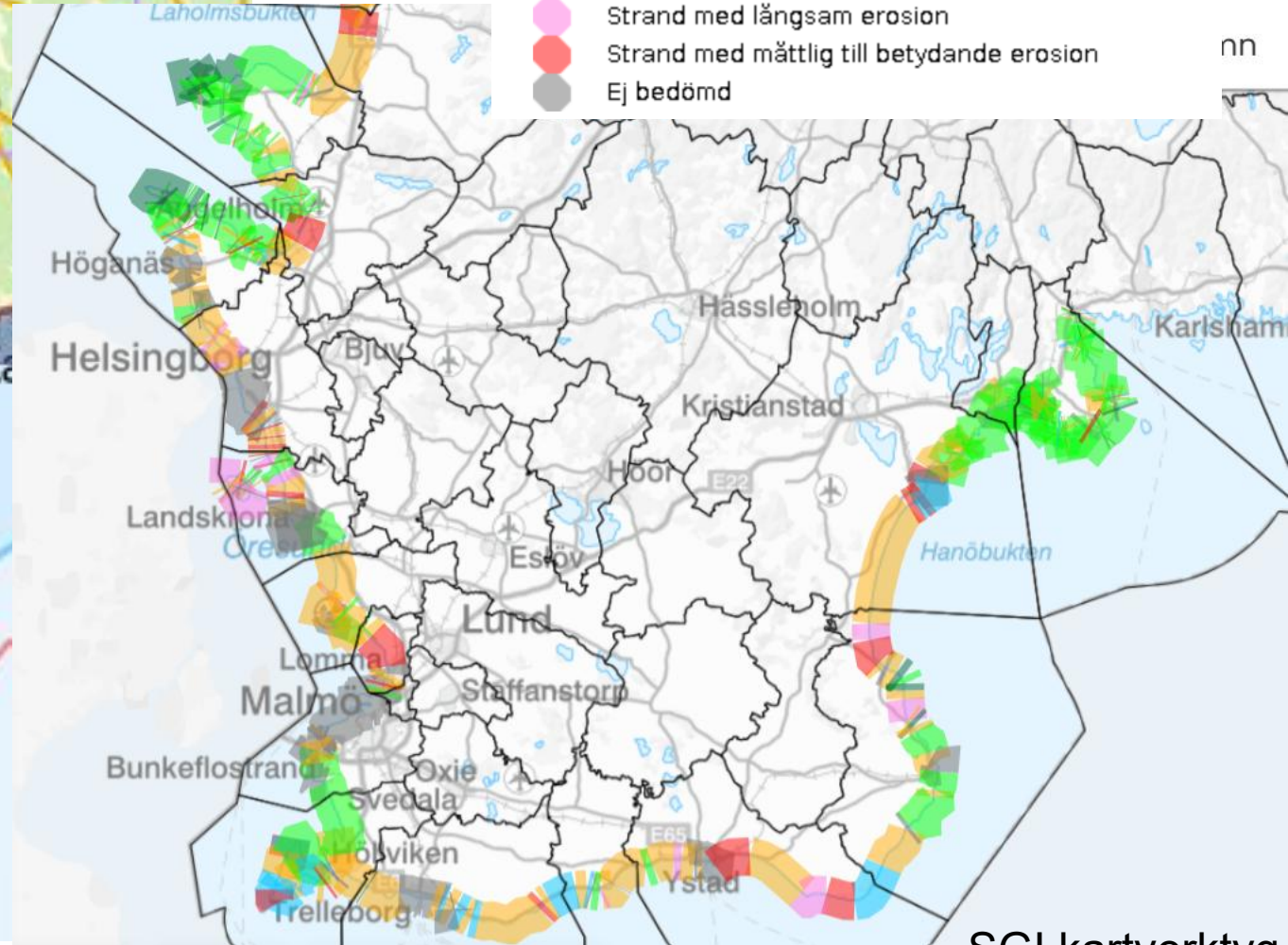
Sjöar (33)
Berg, åsar och
höjder (17)
Frilufts-infrastruktur
(9)

Riksintresseanspråk kust & hav

Erosionsförhållanden på stranden

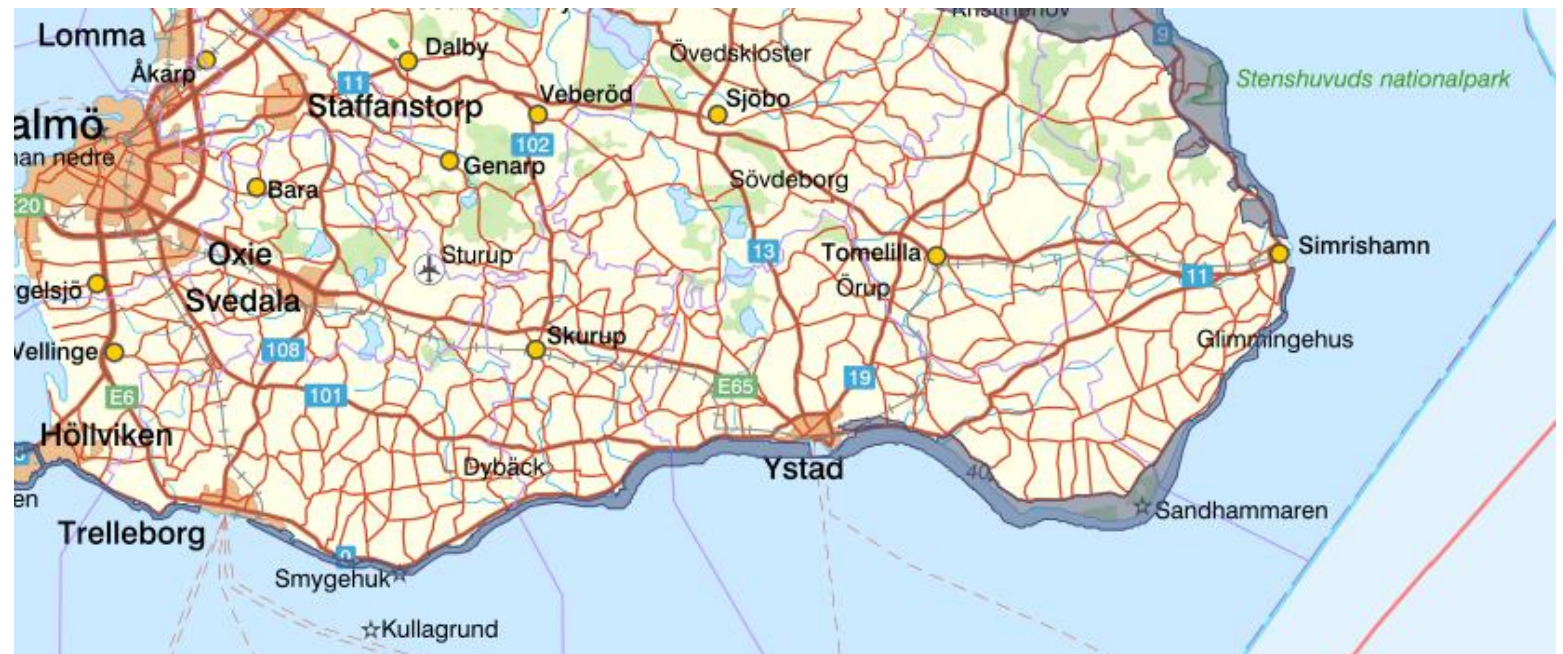
- Strand med ackumulation
- Stabil strand; ingen erosion
- I huvudsak stabil strand; ingen eller obetydlig erosion
- Strand med växelvis erosion/ackumulation men i huvudsak i balans
- Strand med långsam erosion
- Strand med måttlig till betydande erosion
- Ej bedömd

Kuststräckan Trelleborg-Abbekåas-Sandhammaren-Mälarhusen-Simrishamn

"Utblickarna över det öppna havet och det böljande odlingslandskapet inåt land har stort landskapsestetiskt värde."

"Möjligheterna att vandra längs stränderna är goda, vilket lockar både turister och vardagsmotionärer."

- **Utmärkande landskap med närhet till havet** – ett varierat kustlandskap med sandstränder, dyner, strandhedar, betesmarker och odlingslandskap.
- **Natur- och kulturopplevelser i samma landskap** – kustdyner, sandhedar, tallskog, naturbetesmarker och kustens flora och fauna. Ales stenar, Backåkra, Kåseberga och det ålderdomliga odlingslandskapet.
- **Utblickar** – havet, horisonten och det öppna odlingslandskapet ger vida utblickar.
- **Variation** – från flacka sandhedar och långa stränder till kuperade landskap och dramatiska kustbranter. Mötet mellan land, hav, vind och öppet landskap.
- **Möjlighet till både aktivitet och återhämtning** – bad, vandring, naturupplevelser, fågelskådning, fiske och vardagsmotion.
- **En tillgänglig kust för många** – Skåneleden, stigar, badplatser, service, parkering, kollektivtrafik och möjligheter till övernattnig

Skanör-Falsterbohalvön med kuststräckan Höllviken-Trelleborg

“...några av Sveriges bästa badstränder med rent vatten och tilltalande sandstränder”

”Under vår och framför allt höst söker sig många naturintresserade till Falsterbohalvön för att studera fågelsträcket som är ett av de mest imponerande i Europa.”

- **Utmärkande landskap** – Flommens vidsträckta sandrevlsområde och det ständigt föränderliga kustlandskapet skapat av vind, vågor och strömmar.
- **Naturvärden som bidrar till upplevelsevärden** – strandängar, naturbetesmarker, sanddyner och ett rikt fågelliv med ett av Europas mest imponerande fågelsträck
- **Kulturmiljövärden som bidrar till upplevelsevärden** – det ålderdomliga kustbeteslandskapet och Skanörs ljung
- **Geologiska förutsättningar som bidrar till upplevelsevärden** – kustens sandvandningsområde och strandformer som ständigt förändras av vind, vågor och strömmar
- **Utblickar** – vidsträckta stränder, långa siktlinjer och utblickar över havet
- **Mångfald av kustnära friluftsliv** – attraktiva sandstränder och vattenmiljöer för bad, vandring, strövande, fågelskådning, båtliv, ridning samt vind- och kitesurfing.
- **Tillgänglig kust för många** – goda möjligheter att nå, vistas i och röra sig genom området till fots, med cykel, buss och bil. Leder, badplatser, service, parkering, boenden och hamnar.

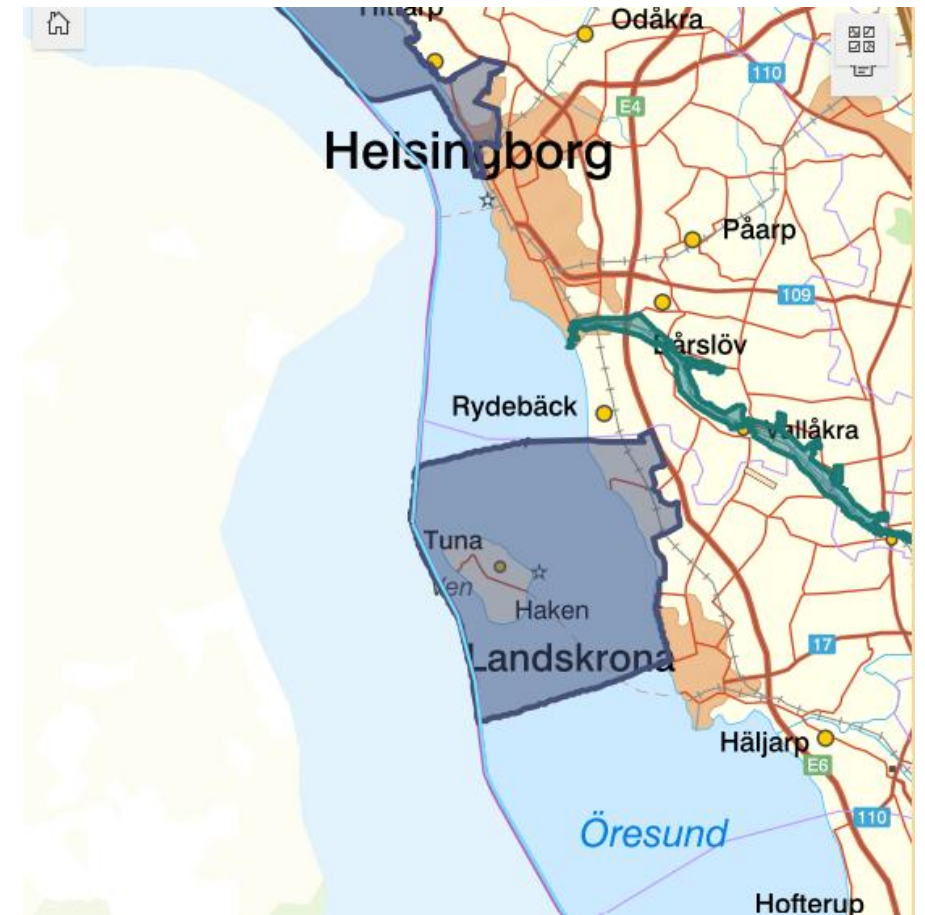

Ven

"Var man än befinner sig på ön är kontakten med havet påtaglig"

"Från Ven erbjuds vidsträckt utsikt över Öresund och landskapet på svenska och danska sidan"

"Ön Ven i Öresund utgör en säregen landform som saknar motsvarighet i övriga landet."

- **Särpräglat landskap** – en unik ölandform med höga backafall och en öppen, relativt plan platå. Havet är ständigt närvarande och präglar upplevelsen av landskapet
- **Naturvärden som bidrar till upplevelsevärden** – backafall, stränder, torrängar och botaniska rariteter
- **Kulturmiljövärden som bidrar till upplevelsevärden** – det öppna odlingslandskapet, fornlämningar och bebyggelse som speglar en lång kulturhistorisk utveckling
- **Geologiska förutsättningar som bidrar till upplevelsevärden** – den ca 45 meter höga platån av lösa avlagringar och de höga erosionsbranterna
- **Utblickar** – vidsträckta vyer över Öresund och det svenska och danska landskapet
- **Mångsidigt friluftsliv** – cykling, promenader, vandring, strövande och bad samt vattenanknutna aktiviteter
- **Tillgänglig ö** – båtförbindelse, grusvägar och stigar, boenden, service och cykeluthyrning

Laholmsbukten

*"En av landets längsta
sammanhängande sandstränder."*

- Utmärkande landskap** – en av landets längsta sammanhängande sandstränder och ett välutvecklat dynlandskap
- Naturvärden som bidrar till upplevelsevärden** – välutvecklade sanddyner, grunda marina miljöer, tångskogar och värdefulla kustmiljöer
- Orördhet och stillhet** – kustmiljöer som ger möjlighet till lugnare naturupplevelser
- Utblickar och landskapsbild** – öppna stränder, hav och vidsträckta perspektiv
- Mångsidigt friluftsliv** – strövande, bad, surfing, paddling, segling, snorkling, fiske och fågelskådning
- Tillgänglig kust för många** – lättillgängliga stränder med stigar, leder, angoringspunkter, parkering och service

Planera för friluftsliv

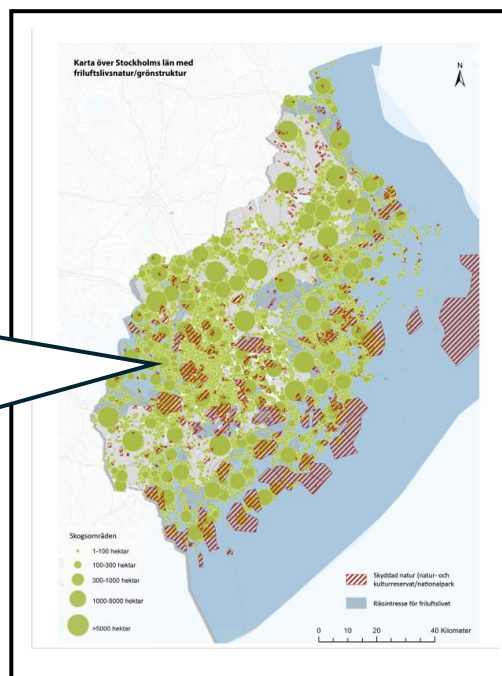
Nationellt viktiga

- Riksintressen enligt 3 kap och 4 kap MB
- Havsplaner

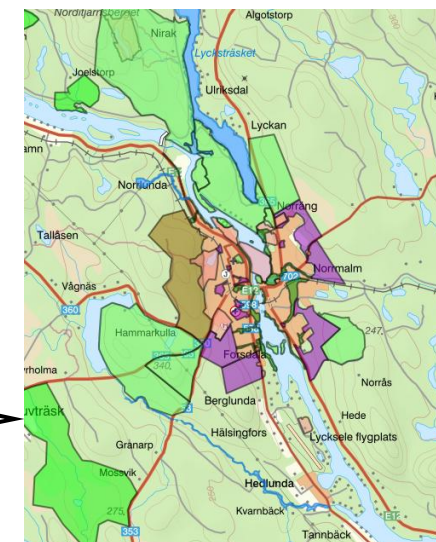
Regionalt viktiga områden / strukturer

- Regionplaner
- Regionala utvecklingsstrategier
- Regionala strukturbilder

Kommunalt värdefulla område för friluftsliv

- Översiktsplan
- Detaljplaner

Ändras förutsättningarna på platsen?

Planera / ha beredskap med andra områden/platser

Tillgång till natur

- Tillgång till natur vid bostäder, skolor, arbetsplatser.
- Tillgång till olika typer av områden – med och utan anläggningar. Tysta områden etc.
- Ingen fragmentering /inga barriärer
- Skydda områden – reservat.

Tillgänglighet

- Tillgänglighet **till** områden. Kollektivtrafik, gång- och cykelvägar
- Tillgänglighet **i** områden
- Information
- Universell utformning. Tillgängliga för alla grupper.

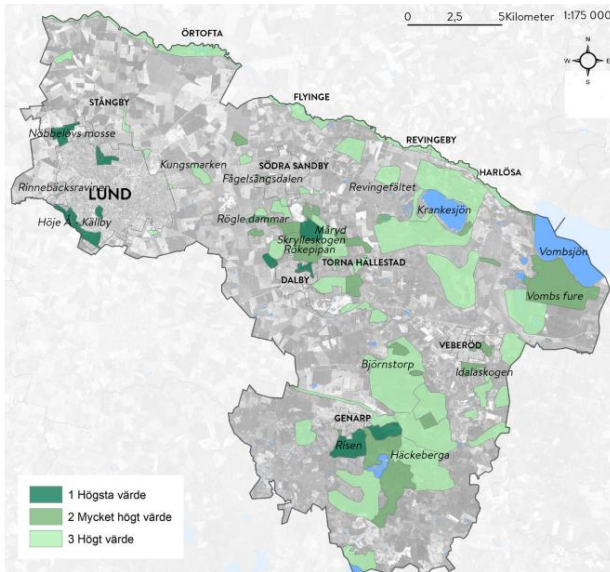

Kvalitet

- Större ytor för fler kvaliteter.
- Andra kvaliteter som bevaras– tystnad, vyer, ljus
- Kvalitet genom anordningar/anläggningar – leder, service, information

Vägledning till kommuner m.fl.

Kartlägga områden för friluftsliv - metod

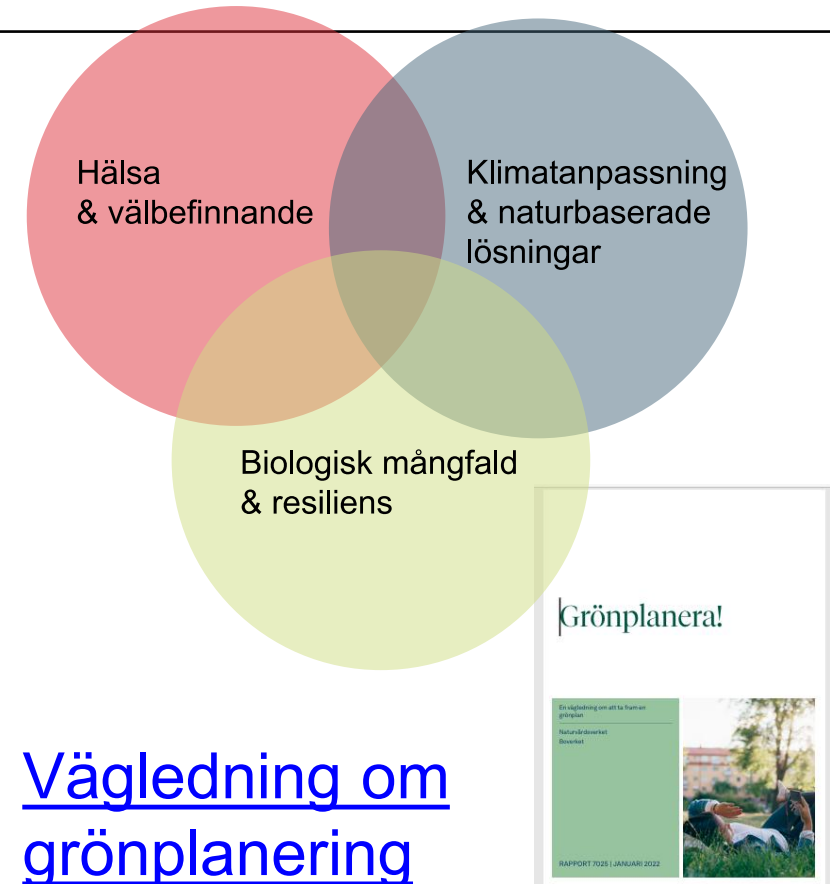
Kartlägga områden för friluftsliv

Friluftspaner

Kommunal friluftslivsplanering

Grönplaner

Vägledning om grönplanering

FRILUFTSLIV I ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT

Möjlighet till friluftsliv skapar värden

Folkhälsa • Regional utveckling • Attraktiva livsmiljöer • Ekosystemtjänster

Klimatet förändrar förutsättningarna

Olika platser och olika värden för friluftslivet påverkas på olika sätt

Planera för friluftsliv

Skapa långsiktiga förutsättningar för tillgängliga och attraktiva miljöer i nationell, regional och kommunal planering

Naturbaserade lösningar

Naturbaserade lösningar kan stärka både möjligheterna för friluftsliv och ökad biologisk mångfald

Tack!

Elin Celik

Havs- och vattenmyndigheten

elin.celik@havochovatten.se

Åsa Blomster

Naturvårdsverket

asa.blomster@naturvardsverket.se